עין משפט
נר מצוה

אלמה תניא "הזכר" "ולא טומטום ואנדרוגינוס" ? ח) סמי מיכן טומטום ת"ש יכול לא יהא בערך איש אבל יהא בערך אשה ת"ל "הזכר"..אם נקבה "ולא" טומטום ואנדרוגינוס סמי מיכן טומטום ת"ש אם "זכר" אם נקבה" ג) זכר ודאי נקבה ודאים ולא טומטום ואנדרוגינוס סמי מיכן טומטום ת"ש "הזכר" ולא נקבה כשהוא אומר למטה "זכר שאין ת"ל ג) מה ת"ל להוציא טומטום ואנדרוגינוס סמי מיכן טומטום ת"ש "הנעבד והמקוצה והאחרון והמחיר וטומטום ואנדרוגינוס כולן מטמאין בגדים אבית הבליעה ר"א אומר טומטום ואנדרוגינוס אין מטמאין בגדים אבית הבליעה שהיה ר"א אומר כל מקום שנאמר "זכר-ונקבה" אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם, ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אין אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם סמי מיכן טומטום ת"ש "ר' אלעזר אומר הטריפה והכלאים ויוצא דופן טומטום ואנדרוגינוס לא קדושים ולא מקדישין ואמר שמואל לא "קדושים בתמורה ולא מקדישין לעשות תמורה? סמי מיכן טומטום ת"ש ר' אלעזר אומר חמשה לא קדושים ולא מקדישין ואלו הן הטריפה והכלאים ויוצא דופן וטומטום ואנדרוגינוס וכי תימא ה"נ סמי מיכן טומטום הוו להו ארבעה? אפיק טומטום ועייל יתום, לימא *כתנאי רבי אילעאי אומר משום ר' ישמעאל אנדרוגינוס בכור הוא ומומן עמו וחכמים אומרים אין קדושה חלה עליו ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש הרי הוא אומר "הזכר" וכל מקום שנאמר זכר אינו אלא להוציא טומטום ואנדרוגינוס וכי תימא סמי מיכן טומטום, ר"ש בן יהודה היינו רבנן אלא לאו טומטום איכא בינייתו דת"ק סבר "אין קדושה חלה עליו" ואנדרוגינוס אבל טומטום ספיקא הוא וקדוש מספיקא ואתא רבי שמעון בן

*הערל פז) (יומא דף פא.) ואנדרוגינוס זכר ואיכא למ"ד אף מאכילה בחזה ושוק יז) ואמר ר"ל התם חייבין עליו סקילה [כזכר] לו כתנאי דבריית דבסמוך דממעט מהזכר טומטום ואנדרוגינוס לו מיתורא ממעטו ליה ר"ל דלפי מה שפירשתי דמעטינמא דמוס קא ממעטו ליה ניחא דמיסתבר ליה לאוקומיה כר' ישמעאל כיון דכותיה מיתוקמא לגמרי :

הזכר הזכרים. וא"ת בלא הזכרים נמי מלי למעט אנדרוגינוס מהזכר כמו בסמוך לענין ערכין ובנדה בפרק המפלת (דף כח.) גבי טומטום ואנדרוגינוס שרלו לוכן לו אודם וי"ל דשמא יח) עוד דרשות אחרות יש דקרלי טובא כתיבי בבכור כגון (שמות לד) כל מקבץ חזכר וכולהו לריכי והא דאמרי' בפ"ק (לעיל דף ט.) אפי' תימא ר' יוסי הגלילי אתי יט) הכא דכתיב הזכרים [ופריך] ולגמר מיניה הא מיעט דשמא הזכרים והכא מוקים כ) לדרשא אחריתי י"ל דלא סבירא כרבנן בתרלי דהכא :

אבל טומטום דברי הכל ספיקא הוא כו'. לא מעטם דלא אתי קרא למעוטי ספיקא קאמר רב חסדא דקדוש מספיקא דגבי טומטום שם מהם זכר ויש מהם נקבה *דלא שייך כדפי' לעיל אלא לא מיסתבר ליה לאוקומי מישוטא בטומטום דתניא ליה זכר גמור או נקבה גמורה ור' יוחנן דפליג עליה דרב חסדא לקמן כא) דקסבר דבריה הוא ואין קדושה חלה עליו ואפילו נמלא זכר וא"ת ואמאי לא פריך מרב חסדא מהניא דרים כילד מערימין (תמורה דף כה:) דאם זכר יקרב עולה ואם נקבה זבחי שלמים דקאמר התם ילדה טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה חלה עליהם ומפרש התם דקסבר ולדות קדשים בהויתן הם קדושים דאי במיתאמן הם קדושים הא תפשיטהו קדושה כב) דאמיה ורב חסדא דאמר טומטום ספיקא הוא יהיה טומטום קדוש אפי' כג) בהויתן קדושים שהי' *כפי' אמר אם זכר יקרב עולה ואם נקבה זבחי שלמים ואע"ג דאיכא למימר סמי מכאן טומטום כד) אמאי

פריך בסמוך מבריתות ה"ל למיפרך ממתני' וי"ל דרב חסדא פי' אין *כה) קדושה חלה עליהן ומ"מ בהויתן תפול עלייהו קדושה כמו בכל ולדות קדשים דכיון דהוי ולדי אם זכר לו נקבה והא דלא מצי התם אין קדושה אמו אם דבעכרכין לריך יתור למעט אנדרוגינוס וכקיומם לא לריך מישוט אלא ממעטינן ליה מהכא דקתיב (בראשית יז) המול לכם כל זכר ויש לתמוה מאי שנא דבערכין לריך מישוט אלא ממעטינן ליה מהכא דממעטינן אמה מוקמן ולא ומתנה כדאמרינן בפרק ערף בקלפי (יומא דף מג.) וכמילה אחרכא לריך יתור לרבותן לדין זכר ומיהו אנדרוגינוס אינו מלינן למימר דשמא איכא מיעוט אבל מילה קשיא וי"ל דקסבר ר' יהודה אנדרוגינוס מולא מכלל זכר בלא שום מיעוט מסברא מקיומם הוה מלינן למימר דשמא איכא מיעוט אבל מילה קשיא וי"ל דקסבר ר' יהודה אנדרוגינוס מולא מכלל זכר בלא שום מיעוט מסברא ולהכי פסל ליה ה) קדום ולענין מילה לריך יתורא דכל זכר לריביא והא דבעי מיעוטא בערכין היינו משום דמסברא הייתי מעמידו לכל הפחות בערך נקבה אי לולי דמעטיה מנקבה כז) (לאוקומיה בערך) דבריתא דעולה לענין לריך לאמעוטי מזכר לולי כו' יהודה אע"ג דסתם סיפרא כח) היא דהא בקידום פוסלו ר' יהודה בלא שום יתור ומ"מ פטיעות ליה דהיא דערכין (דף ז.) ר' יהודה מסתם נמשך אם זכר כו' אם נקבה היא כשר דהא כו' מדר"א נמי איכא לאוקומי דקאמר כל מקום שנאמר זכר ונקבה: ז) מקדשין לעשות תמורה: יח) קדושים הא אין נתפסין בקדושה בגון: יט) דס"ל בריה הוי ואיכא דס"ל ספק הוי: כ) כתנאי פ"א ומסי לאוקמא דרבנן בתראי דסתני' אטומטום נמי פליגי ודלא כרב אסורא אלא בזכר ונקבה בספקא

ריפ כמכל דסבר דאנדרוגינוס זכר כו' ריק
סה א מיי' פ"ח מכל' ערכין הל"ב:
סו ב מיי' פ"ז מכל' פסולי המוקדשין הלכה ד:

מגנה
קונטרס ע"ל ר"ח סבא

ריש לענ"ל

יבמות פג: ע"ש זכרים פה:

ריש לענ"ל

גי' ריק וצ"ל שפיר למעוטי כדפרישתי לעיל

[יבמות פג: תמורה יא. יג.]

[נעיל מח:]

נוטא (המיק) לפיון לדמיין את ר"חסבא כמה תנאים

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה הזכר וכו' סייעם כך וכו' דפרקים לעיל הכ"ר:(כ) ד"ה וזק"ק סבר וכו' כמקום נקוט פרגיל לטיות:

מגנה
ר"נ בהגיל הנסיון לומר דהא דאמר ר"חסבא דאנדרוגינוס: ספיקא הוי מת תנאים

פירש אם זכר ריק

קדושה פה חלה עליהן ומ"מ בהויתן מחלל עלייהו ריק

רבינו גרשום

יכול לא יהא בערך איש. דאין מחמירין עליו בספיקא: אבל יהא בערך אשה דערכה פחות משל איש: כמי מיכן טומטום. דטומטומים נערך מספיקא: אם זכר אם נקבה. דכתיב גבי שלמים: סמי מיכן טומטום דהא קדיש בספיקא: הנעבד בע"ז. והמוקצה לע"ז והאחרון והמחיר. הני כולהו בתורים ובני יונה מייריי דאי מלקן לא חל עלייהו קדושת טובה אלא נבילה הוון ומסמא בגדים אבית הבליעה. אלמא דטומטומים לא קדיש לגבוה: סמי מכאן טומטום: לא קדושים בתמורה. שאם רצה לעשותם תמורה קדשים אינן קדישין בספקן ואם הקדישן ורצה להמירן בבהמה הוליין לא מקדישין לא אלימי למיתפס המודתן: אפיק טומטום ועייל יתום. כי הדא דכי ילדתו אמו היא פרישה למיתה הוא פורש לחיים ומשום הכי לא קדיש כדנמרנן בהשוחט תחת אמו פרש ליתום: לימא כתנאי. הא מילתא דרב חסדא דאיכא למ"ד דטומטום קדוש מספיקא ואיכא למ"ד שמא בריה הוי ולא קדיש:

ה) לקדום ריק כ) ריק מ"ז ג) לפי' הוא חסה גמורה ריק

וקדוש מעיקרא אפילו לרבנן בתראי והני תנאי דבריתא בהני פליגי כו' והד"א : יד) שמיל מים במקום : טו) להיות נבקבה : טז) הערל דס"ל דאנדרוגינוס זכר לפ"ד : יז) ושוק ומר"א דאמר תתם חייבין עליו : יח) דשמא יש עוה : יט) שאני התם דכתיבו: כ) מוקים ליה לדרשא כו' מבריא ליה כרבנן : כא) לקמן קסבר דבריה : כב) קדושה דא-מיהו : כג) אפילו אי בהוייתן קדושים שהרי אמר חי' בפירוש נמחק : כד) מומטום ס"ם אדפרוך בסמוך: כה) אין קדושה פה חלה עליהן כו' עלייהו קדושת אימיהו כמו בכל כו' ודאי או זכר או נקבה והא כו' דלא שייך ביה קדושת אימיהו משום: כו) מייתורא דה"א קדיש: כז) מנקבה וכיון דמעטיה מנקבה הוצרך למעט גם מזכר כה) אין קדושה פה חלה עליהן כו' עלייהו קדושת אימיהו כמו בכל כו' ודאי או זכר או נקבה והא כו' דלא שייך ביה קדושת אימיהו משום: כו) מייתורא דה"א קדיש: כז) מנקבה וכיון דמעטיה מנקבה הוצרך למעט גם מזכר דלא תיבא דמעטיה מנקבה בערך זכר ובריתא : כח) מיפרא ר' יהודה דהא : כט) שיטת זו שפ"רשתי : ל) דתניא התם ר' : לא) מילה אפילו אי הוי כאשה : לב) ת"ק מסמאין נקט : לג) שהוא ודאי נקבה : לד) לעולם מעטא משום : לה) זכר מ"מ מסמעטינא :

שיטה מקובצת

ה) תי' סמי מכאן פומטומים ת"ש נמחק : ב) אם נקבה להוציא טומטומים ואנדרוגינוס : ג) תי' מה ת"ל נמחק : ד) אישה ועוד אשה אין כו' בפרשת בחקותי המיר" ה) טומטום ומשום : ו) ועוד סמה נפשך בין: ז) לא מסמעים ליה קרא: ח) הנעבד כולהו בקרבנות : ט) מליקה מסמה נמשך אם זכר כו' אם נקבה היא כשר דהא כו' מדר"א נמי איכא לאוקומי דקאמר כל מקום שנאמר זכר ונקבה : י) מקדשין לעשות תמורה : יא) קדושים הא אין נתפסין בקדושה בגון: יב) דס"ל בריה הוי ואיכא דס"ל ספק הוי : יג) כתנאי פ"א ומסי לאוקמא דרבנן בתראי דסתני' אטומטום נמי פליגי ודלא כרב אסורא אלא בזכר ונקבה בספקא